

Vlaanderen
verbeelding werkt

GEWONE BEUK (*Fagus sylvatica*)

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- De gewone beuk zien we veel als straatboom, in bossen en plantsoenen, soms geschoren hagen.
- Het is een lichtboomsoort.
- De gewone beuk heeft snel last van een te hoge grondwaterstand maar ook een lang aanhoudende droogte kan fataal zijn.

BODEMSOORT

- De beuk heeft een voorkeur voor een niet te natte, goed doorlatende, humusrijke bodem.
- Hij verlangt een min of meer kalkrijke, humusrijke en leemhoudende bodem die voldoende vochtig is. Ook op armere standplaatsen groeit hij behoorlijk.
- Gewone beuk mijdt natte standplaatsen, kleibodems en zeer arme droge zandbodems.

ECOSYSTEEMDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- De plant is eenhuizig: er zijn dus mannelijke en vrouwelijke bloemen aan dezelfde boom.
- De knoppen zijn langwerpige en geschubd.
- De bestuiving vindt plaats door de wind.

Vlaanderen
verbeelding werkt

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

- Bij beukenbossen (vooral op kalkarme bodem) valt op dat er weinig tot geen ondergroei is. Door het dichte bladerdak bereikt maar weinig zonlicht de bodem, en ook de strooisellaag met afgevallen looizuurrijk blad gaat begroeiing tegen.
- Afgevallen bladeren verteren slecht en verzuren de bodem.
- Het dichte bladerdak en de verzuring van de bodem maakt dat de zeer zeldzame spookorchidee het beste gedijt onder beuken.

Kringloop van voedingsstoffen

- De beuk is de boom met de meeste zwammen. De relatie biedt voordelen voor zowel boom als zwam.

CULTUREEL

Esthetische waarden

- In het beschermd bosreservaat Joseph Zwaenepoel in het Zoniënwoud in Brussel, sinds 2017 door UNESCO erkend als werelderfgoed binnen de omschrijving "Oude en voorhistorische beukenbossen van de Karpaten en andere regio's van Europa", bevindt zich een beuk van 46 meter hoog met omtrek van vijf meter. Deze beuk was anno 2018 de hoogste geregistreerde beuk in de wereld.

Spirituele en culturele waarden

- Het Nederlands woord beuk, het Vlaamse boek en het Middelnederlandse boeke (Engels beech, Oudengels bece, Oudnoors bok, Duits Buche, Oudhoogduits buohha) zijn waarschijnlijk afgeleid van het Proto-Germaanse *bokjon, dat op zijn beurt komt van de Proto-Indo-Europese wortel *bhagos. (Het sterretje is een aanduiding dat het woord is geconstrueerd.)
- De rode variant riep in het verleden verbijstering op, omdat men er een teken van afkeuring van Moeder Natuur in zag van bloedvergieten bij misdaden.
- Sommigen denken dat de treurvariant van de beuk een mutatie is. Deze zou veroorzaakt zijn door een radioactieve meteoriet.
- De beuk en de eik waren de twee meest gerespecteerde bomen bij de Germanen. De eik, met zijn ruwe, gegroefde bast, zag men als de koning van het woud en was gewijd aan Wodan, de

Vlaanderen
verbeelding werkt

oppergod. De beuk was zijn vrouwelijke tegenpool. Zij was vanwege haar ronde vormen en zachte huid gelinkt aan Freya, de godin van huwelijk, trouw en vruchtbaarheid.

- Het Duitse woord voor letter, Buchstabe, heeft hier ook mee te maken. De beuk gaf als het ware haar kennis door aan de mens als schrijftafel of door lettertekens te laten maken van het hout.

PRODUCEREND

Voedsel

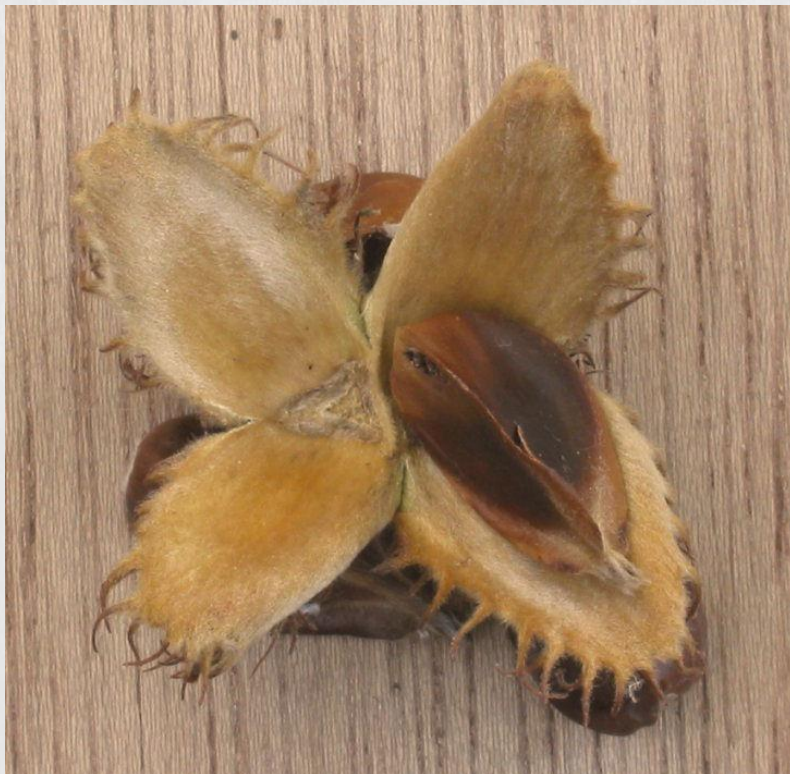
- Beukenootjes zijn eetbaar, de Latijnse naam Fagus komt van het Griekse 'phagein', wat eten betekent.
- Het vliesje om beukenootjes bevat echter fagine, een saponine of zeepstof. Het is in grote hoeveelheden giftig. Vooral paarden het gevaarlijk zijn.
- De bladeren van de boom zijn licht giftig.

Grondstoffen

- Als een beuk voor het hout gekapt wordt, mag deze niet te oud zijn. Het is anders onbruikbaar door verkleuring en aantasting door schimmels.
- Beukenhout kan voor allerlei producten gebruikt worden, bijvoorbeeld speelgoed, meubilair en parket. Het splintert nauwelijks.
- Omdat het hout snel zwart verkleurt, is het niet geschikt voor buiten of in natte ruimtes.

Vlaanderen
verbeelding werkt

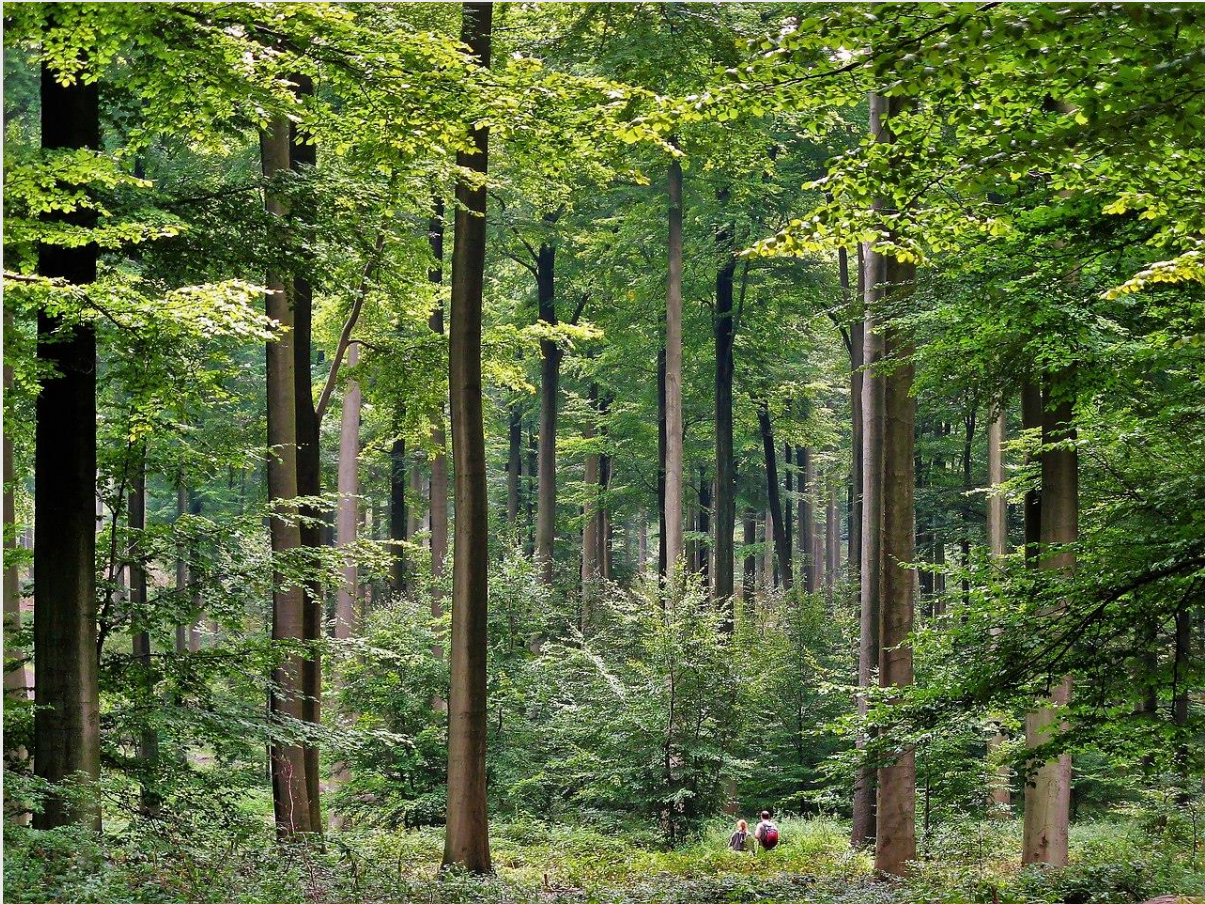

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Coutard, Victor, Een wereld vol bomen, TerraLannoo bv, Amsterdam, 2020.
- Knight, Liz. Forage. Wild plants to gather, cook and eat. Laurence King Publishing Ltd., London, 2020.
- van den Bremer, Arie. Basisgids bomen en struiken. KNNV Uitgeverij, Zeist, 2020.
- <https://bomenwijzer.be/boom/17>
- [https://nl.wikipedia.org/wiki/Beuk_\(boom\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Beuk_(boom))
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Saponine>
- <https://www.ecopedia.be/boom/beuk>
- <https://unesco-queesties.nl/geloof-in-beuk-bij-germaanse-stammen/>